

Силабус курсу Релігієзнавство	
Освітній ступінь – бакалавр	
Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка	
Спеціальність: 032 Історія та археологія	
Освітньо-професійна програма «Історія та археологія»	
Кількість кредитів – 3	
Рік підготовки, семестр – 3 рік; 5 семестр	
Компонент освітньої програми: вибірковий	
Дні занять: згідно з розкладом занять	
Консультації: згідно з графіком індивідуальної роботи	
Мова викладання: українська	

Керівник курсу

д. і. н., проф. **Бистрицька Елла Володимирівна**

Контактна інформація: elherman@ukr.net 0672578284

Опис дисципліни

Дисципліна «Релігієзнавство» спрямована на формування у студентів базових теоретичних знань щодо релігії, релігійних процесів в Україні та світі у минулому та сучасний період, визначення їх місця і ролі у суспільному розвитку. Метою викладання навчальної дисципліни є з'ясування особливостей конфесійної діяльності різних релігійних організацій; набуття навичок проведення роз'яснювальної роботи з метою упередження і подолання релігійного екстремізму і фанатизму, явищ політизації релігії, протидії використанню релігії для розпалювання расової, міжнаціональної ворожнечі, посягання на права і свободу людини; вміння контактувати цивілізовано і професійно в процесі фахової діяльності з представниками інших релігій і конфесій й підтримувати толерантні, гуманні стосунки з віруючими різних релігій і невіруючими й, таким чином, сприяти становленню громадянського суспільства, збереженню стабільності й безпеки України.

Навчальний контент

Теми	Результати навчання
Змістовий модуль 1 Наукові підходи вивчення релігії	
Тема 1. Предмет і завдання курсу «Релігієзнавство».	Знати: Знати предметну область дослідження релігієзнавства, його структурні системи та категоріальний апарат, основні теоретико-методологічні підходи до вивчення релігії, структуру сучасних релігій та їх класифікацію. Вміти аналізувати міждисциплінарні зв'язки релігієзнавства.
Тема 2. Функції та роль релігії в суспільстві	
Модуль 2 Світові релігії	
Тема 3. Історичні умови виникнення та розвитку буддизму	Знати: історичні умови виникнення буддизму, християнства, ісламу, особливості їх віровчення і культури, основні течії та тенденції розвитку. Сформувати знання про основні етапи становлення християнства, його церковної організації та основні течії: православля, католицизм, протестантизм. Вміння працювати з джерелами та аналізувати інформацію.
Тема 4. Історичні умови виникнення та розвитку християнства	
Тема 5. Основні течії християнства: православля, католицизм, протестантизм	
Тема 6. Історичні умови виникнення та розвитку ісламу	
Модуль 3 Релігії в Україні: історія та сучасність	
Тема 7. Християнство в Київській Русі	Знати: історичні умови запровадження християнства в Київській Русі як релігійної реформи цивілізаційного характеру; складові елементи церковної організації та особливості змістового компоненту Київського християнства. Сформувати навички аналізу релігійних процесів та їх наслідків для суспільно-політичного життя України.
Тема 8. Православна Церква в Україні: історія і сучасний стан.	Знати: історичні закономірності розвитку Православної церкви, суспільно-політичну і культурницьку роль в умовах бездержав'я, канонічні засади її функціонування в минулому та на сучасному етапі. Сформувати навички аналізу державно-церковних відносин, моделювання міжконфесійного діалогу та перспективи його впливу на розвиток суспільних процесів.
Тема 9. Українська Греко-Католицька Церква в XVI – XXI ст.	Знати: особливості та зміст діяльності УГКЦ на усіх етапах історичного розвитку. Здійснювати аналіз соціокультурних процесів, що призвели до виникнення Греко-Католицької Церкви. Володіти навиками аналізу міжконфесійних процесів, які зумовлені суспільно-історичним і культурним розвитком України.
Тема 10. Свобода совісті та її здійснення в Україні	Знати: зміст поняття «свобода совісті»; умови здійснення свободи совісті та віросповідання в зарубіжних країнах та Україні в минулому та на сучасному етапі. Розрізняти основні моделі державно-церковних відносин. Засвоїти мінімум правових знань про конституційні принципи свободи совісті, законодавчі акти, які служать основою державно-церковних і міжконфесійних відносин, визначають принципи функціонування церков і релігійних організацій.

Формування програмних компетентностей

Індекс в матриці ОП	Програмні компетентності
ІК	Здатність розв'язувати спеціалізовані задачі й практичні проблеми в галузі історії та археології або у процесі навчання, здійснювати аналіз історичних явищ і подій, що передбачає застосування теорій та методів історичної науки і
ЗК 1	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини
ЗК 2	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
ЗК 3	Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.
ЗК 6	Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК 7	Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
ЗК 11	Здатність до міжособистісної взаємодії.
ЗК 12	Здатність формувати, зберігати та примножувати гуманістичні цінності.
ФК 1	Усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами в минулому та сучасності.
ФК 3	Усвідомлення соціальних функцій історика, розуміння можливості використання історії для досягнення політичних цілей, в тому числі наслідків зловживання історією.
ФК 8	Здатність використовувати у фаховій діяльності знання гуманітарних та соціальних наук, вміння аналізувати, оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні й соціальні події та явища.
ФК 9	Здатність працювати з історичними текстами і документами, коментувати, анотувати їх відповідно до певних критеріїв; презентувати і обговорювати результати наукових досліджень.
ПРН 1	Знати найважливіші факти історичного минулого українського народу і історії людства загалом, а також мати більш глибокі знання про певний історичний період або проблему.
ПРН 2	Розуміти контекст і причини відповідних історичних подій і використовувати ці знання у професійній діяльності.
ПРН 4	Володіти понятійно-категоріальним апаратом історичної науки, професійно оперувати науковими термінами, прийнятими у фаховому середовищі.
ПРН 6	Виявляти взаємозв'язки між процесами у минулому та на сучасному етапі, аналізувати суспільні процеси в історії України у контексті європейської та світової історії
ПРН 11	Здійснювати аналіз ситуації з урахуванням історичного контексту та/або історичних передумов.
ПРН 12	Здійснювати комунікацію з професійних питань з представниками наукових, громадських, релігійних і національно-культурних організацій та спільнот.
ПРН 13	Розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України, Європи та світу, фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот, ефективно співпрацювати з носіями різних історичних і культурних цінностей.

Літературні джерела

1. Академічне релігієзнавство. Підручник /За наук. ред. проф. А. Колодного. – К.: Світ Знань, 2000. 862 с.
2. Релігієзнавчий словник /За ред. А. Колодного і Б. Лобовика. – К.: Четверта хвиля, 1996. 392 с.
3. Релігієзнавство: Підручник /За ред. В. І. Лубського, В. І. Теремка. – К.: Академія, 2000. 408 с.
4. Религиоведение. Хрестоматия. – М., 2000.
5. Яроцький П. Л. Релігієзнавство (сучасні релігійні процеси у світі й Україні): підручник. – К.: Кондор-Видавництво, 2013. 442 с.
6. Історія релігії: Збірник документів і матеріалів /Упорядники: Е.Бистрицька, І. Зуляк. – Тернопіль: Астон, 2003. 524 с.
7. Буддизм / Сост. Я. В. Боцман. – Харьков: Фолио, 2001. 992 с.
8. Эррикер К. Буддизм. – М.: ФАИР-ПРЕСС, 1999. 304 с.
9. Кеун Д. Буддизм. – М.: Весь Мир, 2001. 172 с.
10. Коран / пер. М. Якубовича. – Istanbul-Mayıs, 2018.
11. Іслам: енциклопедичний словник /Ісмагілов С., Козловський І., Халіков Р. – К., 2021. 432 с.
12. Максуд Р. Іслам. – М.: ФАИР-ПРЕСС, 2001. 304 с.
13. Сурдель Д., Сурдель Ж. Цивілізація класического іслама. – Екатеринбург: У-фактория, 2006. 544с.
14. Ярош О. Іслам у публічній сфері: теорії та суспільні практики. – К., 2020. 76 с.
15. Головащенко С. Історія християнства: курс лекцій. Навчальний посібник – К.: Либідь, 1999. 352 с.
16. Головащенко С. Біблієзнавство. Вступний курс. – К.: Либідь, 2001. 496 с.
17. Історія релігії в Україні: Навчальний посібник /А. М. Колодний, П. Л. Яроцький, Б. О. Лобовик та ін. – К.: Т-во «Знання», 1999. 735 с.
18. Історія релігії в Україні: у 10-ти т. //Редкол.: А. Колодний та ін. – К., 2001 – 2013.
19. Константинопольський патріархат в історії України: минуле, сучасне, майбутнє. – К., 2017. 152 с.
20. Ченцова В. Киевская митрополия между Константинополем и Москвой. 1686. – К.: Дух і Літера, 2020. 632 с.
21. Кагамлик С. Українська православна ієрархія XVII – XVIII ст.: інтелектуальний та духовний виміри. – К.: ТОВ «Корвус-Прінт», 2018. 776 с.
22. Ульяновський В. Церква в Українській Державі 1917 – 1920 рр. (Доба Української Центральної ради): навч. посібник. – К.: Либідь, 1997. 200с.
23. Ульяновський В. Церква в Українській Державі 1917 – 1920 рр. (Доба Гетьманату Павла Скоропадського): Навч. посібник. – К.: Либідь, 1997. 320 с.
24. Андрусишин Б. А. Церква в Українській Державі 1917 – 1920 рр. (Доба Директорії УНР): Навч. посібник. – К.: Либідь, 1997. 176 с.
25. Смирнов А. Між хрестом, свастикою і червоною зіркою: українське православ'я в роки Другої світової війни. – Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. 416 с.
26. Архімандрит Кирило (Говорун) Українська публічна теологія. – К.: Дух і Літера, 2017. 144 с.
27. Хосе Казанова. По той бік секуляризації. – К.: Дух і Літера, 2017. 264 с.

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Списування під час контрольних робіт заборонені. Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі лабораторного заняття.
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
ЗМ 1 (теми 1-2) усне опитування, тести, завдання	10
ЗМ 2 (теми 3-6) усне опитування, тести, завдання	40
ЗМ 2 (теми 7-10) усне опитування, тести, завдання	30
Підсумкове опитування, тест	20

До Силабусу також готуються матеріали навчально-методичного комплексу:

- 1) Навчальний контент (розширений план лекцій).
- 2) Тематика та зміст практичних і семінарських робіт.
- 3) Завдання для підсумкового контролю.
- 4) Електронне навчання в системі MOODLE